

به نام خدا

زندگی نامه و فعالیت های علمی دکتر تقی وحیدیان کامیار
عضو هیئت علمی انتقالی دانشکده ادبیات و زبان های خارجی

الف) زندگی نامه

دکتر تقی وحیدیان کامیار، ادیب و زبان شناس برجسته ی روزگار معاصر، در روز چهارم بهمن ماه سال ۱۳۱۳ در محله ی پاچنار مشهد دیده به جهان گشود. وی دوره ی ابتدایی و متوسطه را در زادگاهش مشهد به اتمام رساند. سپس حدود سه سال به تحصیل در هنرستان صنعتی مشغول شد ولی به دلیل عدم امکان ادامه تحصیل در هنرستان و علاقه اش به ادبیات، تغییر رشته داد و دیپلم ادبیات گرفت. دکتر وحیدیان سپس در وزارت آموزش و پرورش استخدام شد و مدت ها به شغل معلمی پرداخت، وی پس از چندسال اشتغال به کار معلمی در کنکور سراسری شرکت کرد و در سال ۱۳۳۶ در دانشگاه فردوسی مشهد پذیرفته شد. موضوع رساله کارشناسی دکتر وحیدیان کامیار در رابطه با بررسی هنر داستان نویسی از نوع قابل (داستان جانوران و پرندگان) بود. وی پس از اتمام دوره کارشناسی، در سال ۱۳۴۸ به دانشگاه تهران رفت و در رشته ی زبان شناسی همگانی به درجه ی کارشناسی ارشد نائل آمد. موضوع رساله ی کارشناسی ارشد ایشان، تکیه (آکسنت) در زبان فارسی بود. ایشان سپس در دوره ی دکتری دانشگاه تهران پذیرفته شدند و سرانجام نیز مدرک دکترا را در رشته ی زبان شناسی همگانی اخذ نمودند. موضوع رساله ی ایشان در دکترا نیز "نوی گفتار در فارسی" بود.

دکتر وحیدیان کامیار سپس در سال ۱۳۵۲ در دانشگاه جندی شاپور اهواز و با درجه ی استادیاری، استخدام شد. ایشان با توجه به سوابق خدمتشان در فرهنگستان زبان و ادب فارسی خیلی سریع به درجه ی دانشیاری و بعد از آن طی گذشت ۵ سال به درجه استادی نائل شدند. این پژوهشگر و زبان شناس برجسته سرانجام پس از ۱۹ سال خدمت در دانشگاه جندی شاپور به دانشگاه فردوسی مشهد منتقل شدند و تا پایان دوران بازنشستگی به فعالیت های پژوهشی و پرورش نسل جوان مشغول بودند.

ب) اساتید و مربیان

دکتر وحیدیان کامیار در طول دوران تحصیل خود در محضر استادان و فرهیختگان بزرگی تلمذ کردند که بسیاری از آنان اساتید و زبان شناسان بزرگ روزگار معاصرند. استادان برجسته‌ای مانند: دکتر غلامحسین یوسفی، دکتر علی‌اکبر فیاض و... از جمله‌ی استادانی که تأثیر زیادی در زندگی دکتر وحیدیان داشت آقای سید احمد خراسانی بود. آقای دکتر میلانیان نیز از اساتید دکتر وحیدیان کامیار بود و ایشان اینگونه از دکتر میلانیان یاد می‌کنند: «زمانی که در فرهنگستان زبان کار می‌کردم آقای دکتر میلانیان نیز در آنجا کار می‌کردند و هر بار که وارد اتاق می‌شدند به احترامشان از جا بلند می‌شدم. یک روز اعتراض کردند که ما همکار هستیم؛ چرا هر دفعه بلند می‌شوی؟ گفتم دست خودم نیست، نمی‌توانم، اگر صد بار هم وارد اتاق شوید بی‌اختیار از جایم بلند خواهم شد» این مسأله نشان می‌دهد که دکتر وحیدیان چقدر برای استادان خود احترام ویژه‌ای قائل بودند.

ج) مشاغل و سمت‌های دکتر وحیدیان کامیار

دکتر وحیدیان کامیار پس از دریافت دیپلم در رشته‌ی ادبیات به شغل معلمی مشغول شدند و در شهرستان شیروان به مدت یکسال و چند ماه به تدریس پرداختند. ایشان از سال دوم دانشگاه با روزنامه‌ها همکاری داشتند و مقالاتی را در روزنامه‌ها به چاپ رساندند. پس از اخذ مدرک لیسانس در دبیرستان‌ها و هنرستان‌های متعددی به تدریس پرداختند. ایشان با سازمان برنامه ریزی کتاب‌های درسی همکاری داشتند و پس از اتمام دوره دکترا در فرهنگستان زبان در زمینه‌ی کارهای دستوری مشغول به کار شدند و پس از یک سال و نیم فعالیت در این مرکز به دانشگاه جندی شاپور اهواز به عنوان استادیار منتقل شدند. وی در دانشگاه جندی شاپور علاوه بر سمت استادی، در سمت‌هایی مانند معاونت آموزشی و ریاست دانشکده مشغول بودند.

د) آثار دکتر وحیدیان کامیار

دکتر وحیدیان در طول سالیان بسیاری که به امور پژوهشی و تدریس مشغول بوده آثار ارزشمند بسیاری از خود به جای گذاشته است. از ایشان تاکنون حدود ۷۷ مقاله در مجلات معتبر به چاپ رسیده و تاکنون به صورت دو مجموعه مقاله به نام‌های "حرف‌های تازه در زبان و ادبیات" و "در قلمرو زبان و ادبیات" مجدداً به چاپ رسیده است. همچنین از ایشان تاکنون ۱۶ جلد کتاب منتشر شده است. برخی از کتاب‌های ایشان بر مبنای روش‌های نوین و ابتکاری به رشته‌ی تحریر درآمده‌اند و هم‌اکنون در اکثر دانشگاه‌های کشور تدریس می‌شوند.

الف) کتاب‌ها

- ۱- دستور زبان عامیانه فارسی، انتشارات کتابفروشی باستان، ۱۳۴۳.
- ۲- دستور فارسی با روش نو، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۴۴.
- ۳- بررسی وزن شعر عامیانه فارسی، انتشارات آگاه، ۱۳۵۷.
- ۴- نوای گفتار در فارسی، دانشگاه شهید چمران دانشگاه فردوسی، ۱۳۵۷، چاپ دوم، ۱۳۷۹.
- ۵- وزن و قافیه شعر فارسی (کتاب درسی)، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۶۷، چاپ چهارم، ۱۳۷۹.
- ۶- وزن شعر و قافیه (قافیه و عروض، کتاب درسی)، وزارت آموزش و پرورش، چاپ دهم.
- ۷- فرهنگ نام آوایی، دانشگاه فردوسی، ۱۳۶۵.
- ۸- دستور زبان فارسی دبیرستان (کتاب درسی، سال اول)، وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۷۶.
- ۹- دستور زبان فارسی دبیرستان (کتاب درسی، سال دوم)، وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۷۷.
- ۱۰- دستور زبان فارسی دبیرستان (کتاب درسی، سال سوم)، وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۷۸.
- ۱۱- بدیع از دیدگاه زیبایی‌شناسی، انتشارات دوستان، ۱۳۷۹.
- ۱۲- دستور زبان فارسی ۱، کتاب دانشگاهی، انتشارات سمت، ۱۳۸۰، چاپ سوم.
- ۱۳- فرهنگ قافیه در زبان فارسی (کتاب درسی)، دانشگاه فردوسی، ۱۳۸۱.
- ۱۴- بررسی منشأ وزن شعر فارسی، آستان قدس رضوی، ۱۳۷۶، چاپ سوم.
- ۱۵- تصحیح دیوان کاتبی نیشابوری (با همکاری آقای جوادی‌نیا و آقای خومحمدی)، انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۸۲.
- ۱۶- دستور زبان فارسی گفتاری، مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی، سازمان ارتباطات اسلامی،

ب) مقالات

- ۱- نقش‌های تکیه در زبان فارسی، مجله دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، شماره ۷۷، سال ۱۳۵۰.
- ۲- تکیه و وزن شعر فارسی، مجله راهنمای کتاب، شماره تیر و شهریور ۱۳۵۲.
- ۳- قافیه در شعر فارسی، مجله وحید، اردیبهشت سال ۱۳۵۲.
- ۴- افسانه چیست؟، «ویسمن، شماره (۲) سال ۱۳۵۲.
- ۵- فارسی مؤدبانه، «ویسمن، شماره (۴) سال ۱۳۵۲.
- ۶- اسم‌های خاص و نظریه اطلاع، «ویسمن، شماره (۵) سال ۱۳۵۲.
- ۷- فعل مرکب در فارسی نیست، مجموعه سخنرانی‌های دومین کنگره، استادان زبان و ادبیات، انتشارات دانشگاه فردوسی، مشهد، ۱۳۴۶.

- ۸- وزن فہلوویات عروضی است نہ ہجایی، پژوهشنامہی دانشکدہ ادبیات دانشگاه شہید چمران، شماره (۱) شال ۱۳۵۶.
- ۹- نقدی بر تاریخ زبان دکتر خانلری و فعل مرکب، پژوهشنامہی دانشکدہی ادبیات دانشگاه شہید چمران، شماره (۱) سال ۱۳۵۶.
- ۱۰- بررسی اوزان دوری، مجموعہ مقالات (فرخندہ پیام) دانشگاه مشہد، سال ۱۳۶۰.
- ۱۱- عروض فارسی در یک مقالہ، مجلہ دانشکدہ ادبیات دکتر شریعتی، سال ۱۶، شماره اول ۱۳۶۲.
- ۱۲- اوزان ایقاعی، مجلہ دانشکدہ ادبیات دکتر شریعتی، سال ۱۷، شماره دوم ۱۳۶۳.
- ۱۳- نقد کتاب آیین نگارش فارسی، مجلہی دانشکدہ ادبیات اصفہان، سال ۱۰، شماره ۱۱، ۱۳۵۴.
- ۱۴- بررسی اوزان نوحہ‌ها، مجلہی دانشگاه انقلاب جہاد دانشگاہی، شماره ۳۲، سال ۱۳۶۲.
- ۱۵- نقد عروض شمیسا، مجلہی آیندہ، سال نہم، شماره ۴ و ۳، ۱۳۶۲.
- ۱۶- اندیشیدن در قافیہ، نشر دانش، سال اول شماره چہارم، ۱۳۶۰.
- ۱۷- تصحیح کم‌عیار معیارالاشعار، نشر دانش، سال پنجم، شماره اول ۱۳۶۳.
- ۱۸- نقد عروض دکتر تجلیل، مجلہ دانشگاه انقلاب، شماره ۲۸، سال ۱۳۶۲.
- ۱۹- نقد کتاب معانی و بیان، مجلہ دانشگاه انقلاب، شماره ۴۱، سال ۱۳۶۳.
- ۲۰- نقد عروض، مجلہ دانشگاه انقلاب، شماره ۳۲، ۱۳۶۲.
- ۲۱- عروض فارسی برای رشتہ فرهنگ و ادب، مجلہ دانشگاه انقلاب، شماره ۳۲، ۱۳۶۲.
- ۲۲- طرح آموزش زبان فارسی بہ کودکان عرب زبان، مجلہ دانشگاه انقلاب، شماره ۳۰، آذر ۱۳۶۲.
- ۲۳- نقدی بر برنامه رشتہ زبان و ادبیات فارسی، مجلہ دانشگاه انقلاب، شماره ۲۵، تیر ۱۳۶۲.
- ۲۴- وزن شعر فارسی مأخوذ از وزن شعر عرب نیست، سخنرانی‌های استادان ادبیات در کنگرہ کرمان، ۱۳۵۶.
- ۲۵- جملہ‌های شرطی در فارسی، مجلہ زبانشناسی، پاییز و زمستان ۱۳۶۵.
- ۲۶- عروض فارسی، مجلہ رشد ادبی، شماره ۳۱، سال ۱۳۶۵.
- ۲۷- نام نگاشت و زیباآفرینی با خط، مجلہ علوم اسلامی - انسانی و ادبیات دانشگاه شہید چمران، شماره ۱، بہار ۱۳۶۸.
- ۲۸- کتبیبہ‌های آستان قدس ۱، مجلہ آستان قدس، شماره ۱۰، سال ۱۳۴۰.
- ۲۹- کتبیبہ‌های آستان قدس ۲، مجلہ آستان قدس، شماره ۱۲، سال ۱۳۴۱.
- ۳۰- مدارس قدیم مشہد ۳، مجلہ آستان قدس، شماره ۱۵، سال ۱۳۴۲.
- ۳۱- حماسہ‌سرایی فردوسی و سعدی، کتاب پاژ، شماره اول، دی‌ماہ ۱۳۶۹.
- ۳۲- کتاب موسیقی شعر و منشأ وزن شعر فارسی، مجلہ دانشکدہ ادبیات مشہد، شماره دوم، سال ۲۲، ۱۳۶۸.

- ۳۳- موسیقی حروف و واژه‌ها، مجله نشر دانش، سال ۱۰، شماره ششم، ۱۳۶۹.
- ۳۴- تصحیح جدید معیارالاشعار، مجله نشر دانش، سال ۱۱، شماره ۳.
- ۳۵- بررسی نام آواها، مجموعه خطابه‌های کنگره بزرگداشت دکتر محمد معین، سال ۱۳۷۰.
- ۳۶- نظامی شاعر بزرگ اما داستان‌نویس ناموفق، مجله آشنا، مجله رشد، سال هفتم - زمستان ۱۳۷۱، شماره مسلسل ۳۱.
- ۳۷- بررسی اوزان شعر خواجه و نوآوریهای او در اوزان، مجموعه مقالات کنگره خواجه کرمانی (خواجهوی ۳)، ۱۳۷۰.
- ۳۸- طرحی نو در آموزش قافیه شعر فارسی، مجله رشد آموزش زبان و ادب فارسی، شماره ۲۵، تابستان ۱۳۷۰.
- ۳۹- لزوم فراگرفتن یک زبان علمی در کنار زبان فارسی، مجموعه مقالات سمینار زبان فارسی و زبان علم، مرکز نشر دانشگاهی، ۱۳۷۲.
- ۴۰- بررسی تشدید از دید علمی و حل یک مشکل املائی، مجله رشد آموزش زبان و ادب فارسی، شماره ۳۰، سال هفتم، زمستان ۱۳۷۱.
- ۴۱- زبان فارسی در عصر حافظ، مجله زبانشناسی، سال هشتم، شماره اول و دوم.
- ۴۲- عروض علمی (نقد)، کیهان فرهنگی، سال دهم، شماره ۹، آذر ۱۳۷۲.
- ۴۳- بررسی ترتیب کتاب و تهذیب ابواب گلستان سعدی، مجله دانشکده ادبیات دکتر شریعتی، شماره اول، سال ۲۶، ۱۳۷۲.
- ۴۴- تکرار در زبان خبر و تکرار در زبان عاطفی، مجله دانشکده ادبیات دکتر شریعتی، (شماره یادنامه دکتر رجائی)، سال ۱۳۷۳.
- ۴۵- متناقض نما (Paradox) در ادبیات، مجله دانشکده ادبیات دکتر شریعتی، شماره مسلسل ۱۱۰-۱۱۱ پاییز و زمستان ۱۳۷۴ تاریخ انتشار ۱۳۷۶.
- ۴۶- کنایه نقاشی زبان، نامه فرهنگستان، سال ۲ شماره ۴، ۱۳۷۵.
- ۴۷- متمم چیست؟، مجله رشد، زمستان ۱۳۷۷.
- ۴۸- صفت مفعولی و اهمیت آن در زبان فارسی، مجله زبانشناسی، سال نهم، شماره دوم، ۱۳۷۰.
- ۴۹- وجه التزامی و زبان‌های اورال، مجله زبانشناسی، پاییز و زمستان ۱۳۷۳.
- ۵۰- فعل لحظه‌ای، تداومی، لحظه‌ای، تداومی، مجله زبانشناسی، سال نهم، شماره دوم، ۱۳۷۰.
- ۵۱- بدیع مرواریدی بر گردن خوک، مجله آشنا، پاییز و زمستان ۱۳۷۹.
- ۵۲- نشر مسجع فارسی را بشناسیم، نامه فرهنگستان، سال ۴ شماره ۳، ۱۳۷۷.
- ۵۳- بررسی مراعات‌النظیر، مجله دانشکده ادبیات دکتر شریعتی، سال ۱۳۷۹، شماره بهار و تابستان.

- ۵۴- گرایش گروه‌های اسمی به واژه در زبان فارسی، مجله دانشکده ادبیات دکتر شریعتی، سال ۱۳۷۷.
- ۵۵- نام آوایی (پیوند طبیعی لفظ و معن) در قرآن کریم، مجله دانشکده ادبیات دکتر شریعتی، سال ۱۳۳۲، شماره ۴۰۳، پاییز و زمستان ۱۳۷۸.
- ۵۶- باور مذهبی شاعر هفت شهر عشق، مجله ادبیات دانشکده ادبیات دکتر شریعتی، سال ۱۳۳۳، شماره ۴۰۳، پاییز و زمستان ۱۳۷۹.
- ۵۷- خاستگاه زبان فارسی دری، فارس یا خراسان، ویژه‌نامه مجمع علمی تمدن و فرهنگ سامانیان، شماره ۱، مرداد ۱۳۷۸.
- ۵۸- ابن حسام و منظومه بدیعیه و وزنیه، مجله خراسان پژوهی، شماره ۴، پاییز ۱۳۷۸.
- ۵۹- کشف یک واقعیت درباره نقش‌های زبان، مجله زبانشناسی، سال ۱۷، شماره ۲، سال ۱۳۸۱.
- ۶۰- فعل‌های ترکیبی، فعل‌های بی‌شخص، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دکتر علی شریعتی، شماره ۱، سال ۳۶، پاییز ۱۳۸۲.
- ۶۱- نفی در زبان فارسی، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دکتر علی شریعتی، شماره ۲، سال ۳۶، پاییز ۱۳۸۲.
- ۶۲- فعل‌های یک شناسه، نامه فرهنگستان زبان، دوره ۶، شماره ۲، سال ۱۳۸۲.
- ۶۳- فراهنجاری ضمائر در زبان شعر، نامه فرهنگستان زبان، دوره ۶، شماره ۱، سال ۱۳۸۲.
- ۶۴- عروض و قافیه علمی، مجله کیهان فرهنگی، سال ۸، شماره ۷، سال ۱۳۷۰.
- ۶۵- زبان چگونه شعر می‌شود، مجله دانشگاه آزاد اسلامی - واحد مشهد، پاییز و زمستان سال ۱۳۸۲.
- ۶۶- راز زیبایی رباعیات خیام، مجله شعر، شماره ۳۳، سال ۱۱، پاییز ۱۳۸۲.
- ۶۷- فعل مرکب، آموزش زبان و ادب فارسی، سال ۱۳، بهار ۱۳۷۸.
- ۶۸- شناسه فعل نه ضمیر فاعلی است و نه نهاد اجباری، نامه فرهنگستان زبان، شماره ۱، آذر ۱۳۸۳.
- ۶۹- اوزان شگفت‌انگیز شعر فارسی، فصلنامه تخصصی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد، شماره ۱، زمستان ۱۳۸۳.
- ۷۰- آیا رودکی همه کلیله و دمنه را به نظم درآورده است؟، فصلنامه تخصصی دانشگاه آزاد اسلامی مشهد، شماره ۲، بهار ۱۳۸۴.
- ۷۱- رنگ در شعر معاصر (سامخانیان و وحیدیان)، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دکتر علی شریعتی، زمستان ۱۳۸۲.
- ۷۲- مطابقت فعل با نهاد، متمم، مضاف‌الیه...، نامه‌ی فرهنگستان زبان، خرداد ۱۳۸۴.

- ۷۳- قواعد گشتار جمله‌های مرکب به جمله‌های ساده، فصلنامه تخصصی دانشگاه آزاد اسلامی
مشهد، سال ۲، شماره ۵، بهار ۱۳۸۴.
- ۷۴- خاستگاه زبان فارسی و کشف حلقه مفقوده، مجموعه مقالات نخستین همایش ملی ایران‌شناس،
جلد ۲، خرداد ۱۳۸۳.
- ۷۵- بررسی کوتاه ویژگی‌های فارسی مشهدی، فرهنگ و هنر خراسان، سال ۵، تابستان ۱۳۸۴.
- ۷۶- آیا پاسخ حضرت موسی کلام بلاغی است؟، نامه فرهنگستان زبان، دوره ۷، شماره ۲، شهریور
۱۳۸۴.

